

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Faro

De waarde van cultureel
erfgoed voor de samenleving

STAMU bijeenkomst maart 2024

Fort WKU <https://www.reinaerde.nl/zorg/korteuitweg/>

- > **Fort WKU - Erfgoedonderhoud als dagbesteding**
- > Fort WKU is een alleskunner: je kunt er kamperen, vergaderen, een kano huren en een broodje eten, terwijl de kinderen zich vermaken met een loopwagentje of skelter. En dat wordt mede mogelijk gemaakt door de mensen er werken. “Kijkt u gerust even rond op het fort en als u dan terugkomt heb ik iets lekkers bij de koffie”, zegt de gastvrouw die de bezoekers welkom heet. Het fort in de buurt van Houten wordt sinds 2015 met succes geëxploiteerd door een zorginstelling. De medewerkers hebben allemaal een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals dat heet. Maar op hún fort komen ze tot hun recht, en - niet onbelangrijk - ook het erfgoed vaart er wel bij

Fort WKU Bram Mellaart | Liniebreed Ondernemen

- > **Wat levert het op?**
- > We houden door onze aanwezigheid hier werelderfgoed in stand. Dat is belangrijk, want om met Churchill te spreken: als je geen cultuur meer hebt, waar leef je dan nog voor?" Daarnaast is Fort WKU ook op organisatieniveau zinvol: Reinaerde en zorgorganisatie Lister kunnen hier op een goede manier dagbesteding aanbieden, wat hoort bij hun takenpakket. "Maar het belangrijkste is natuurlijk wat de deelnemers hieraan hebben", zegt Hiensch. "Wij merken dat veel deelnemers heel trots zijn op hun werk hier. .

"Deelnemers zijn trots op hun werk hier. Iemand met autisme geeft zelfstandig rondleidingen op het fort, wat sociaal gezien een enorme overwinning is."

Foto van Fort WKU tijdens bezoek in december 2023

- > **Wat levert het op?**
- > We houden door onze aanwezigheid hier werelderfgoed in stand. Dat is belangrijk, want om met Churchill te spreken: als je geen cultuur meer hebt, waar leef je dan nog voor?" Daarnaast is Fort WKU ook op organisatieniveau zinvol: Reinaerde en zorgorganisatie Lister kunnen hier op een goede manier dagbesteding aanbieden, wat hoort bij hun takenpakket. "Maar het belangrijkste is natuurlijk wat de deelnemers hieraan hebben", zegt Hiensch. "Wij merken dat veel deelnemers heel trots zijn op hun werk hier. .

"Deelnemers zijn trots op hun werk hier. Iemand met autisme geeft zelfstandig rondleidingen op het fort, wat sociaal gezien een enorme overwinning is."

Foto van Fort WKU tijdens bezoek in december 2023

- > **Waarom past Fort WKU bij het Verdrag van Faro?**
- > Het Verdrag van Faro benadrukt dat iedereen het recht heeft om te helpen bij onderzoek naar en bescherming, bewaring en presentatie van cultureel erfgoed: dus ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Mede dankzij de werkzaamheden van deze mensen blijft Fort WKU dus behouden.
- > Tegelijkertijd is het erfgoed hier een middel. Dankzij het werk in en rondom het fort wordt de stap naar de reguliere arbeidsmarkt kleiner voor sommige van deze mensen. Ook de buurt wordt nadrukkelijk betrokken bij de activiteiten in en rondom het fort. Het erfgoed draagt zo bij aan een sterkere gemeenschap en ook dat is een van de nadrukkelijke doelen van het verdrag van Faro.

Foto van Fort WKU tijdens bezoek in december 2023

- > **De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Faro**
- > De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) ziet projecten en initiatieven als Fort WKU als voorbeeld van de Faro-werkwijze. Het Verdrag van Faro stelt niet het erfgoed maar de mens centraal en draagt als titel 'de waarde van erfgoed voor de samenleving'. De RCE is van mening dat participatie en initiatieven uit de samenleving een vanzelfsprekend onderdeel van de erfgoedpraktijk moeten zijn.

Bespreekpunten

1. Terugblik en vooruitblik programma en het Verdrag van Faro
2. De Uitvoeringsagenda en de regeling
3. Handelingsperspectief voor overheden

Verdrag in het kort

de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving

Mc Drive Huis ter Heide

Raad van Europa (2005)

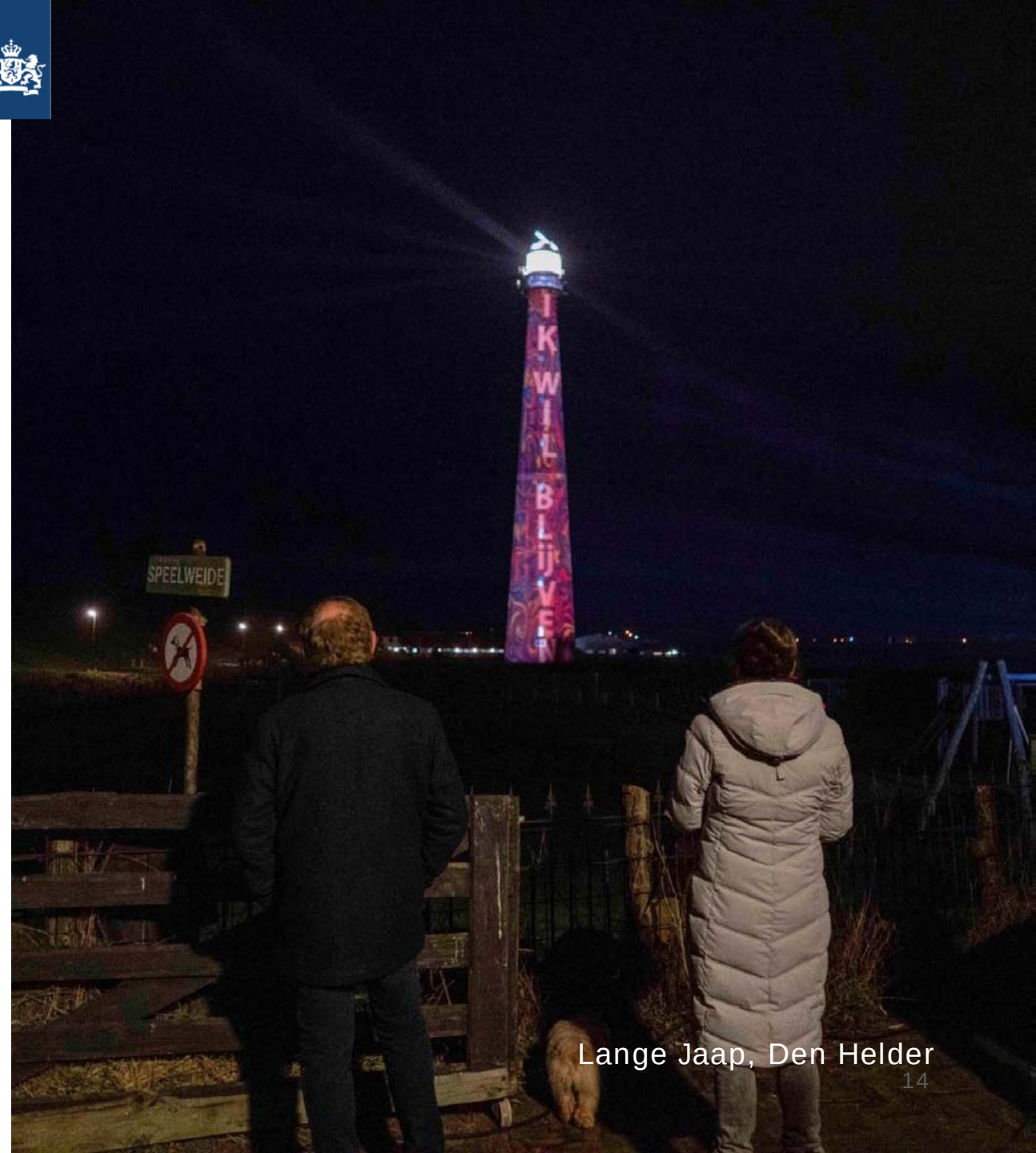
Waarom bewaren we erfgoed,
voor **wie** en
hoe is iedereen betrokken?

Perspectiefwisseling (andere verdragen gaan over kwaliteit instandhouding erfgoed).
Aanvulling, geen vervanging.

Verdragstekst

- > Mensen en menselijke waarden centraal; erfgoedgemeenschap
- > Democratische participatie ... recht om betrokken te zijn bij cultureel erfgoed waarmee je je identificeert... bij definiëren en beheren
- > Gezamenlijke actie mogelijk maken van publieke autoriteiten en andere actoren (eigenaren, deskundigen, investeerders, etc)

Lange Jaap, Den Helder

Breder en interdisciplinair concept van cultureel erfgoed
... gedeelde bron van herinnering, begrip, identiteit, cohesie en creativiteit (bv democratische waarden)

Hulpbron bij opbouw van een vreedzame en democratische samenleving ... bij processen van duurzame ontwikkeling ... bevordering culturele diversiteit ... dialoog tussen culturen en religies ... kwaliteit van leven

Modest Fashion
Stedelijk Museum Schiedam

Intentieverklaring en Uitvoeringsagenda

Routekaart naar Faro 2019-2022 verkenning betekenis Verdrag

Katalysator en 'taal' voor actuele ontwikkelingen en dilemma's

De jurk van Texel

Standbeeld Piet Hein Delfshaven

Geen blauwdruk, maar leerschool met trial and error

Inhoudelijke focus Nederland

Football memories ADO Den Haag

1. Participatie, co-creatie, partnerschap, zeggenschap en burgerinitiatief.
2. Open staan voor nieuwe erfgoedwaarden, breder erfgoedbegrip en meer ruimte bieden aan kennis van burgers.
3. Erfgoed verbinden aan sociaal-maatschappelijke doelen.

NB: samen met elkaar

Uitvoeringsagenda Faro

- Waar praat het veld over?
Hoe maak je de organisatie en werking van de erfgoedzorg meer Faro?
- Gezamenlijk schrijfproces
- Vertaalslag naar 16 thema's met ambities van het erfgoedveld

Onderweg naar Faro. Uitvoeringsagenda Faro (deel I) |
Publicatie | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Thema's

1. Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
2. Democratische vernieuwing
3. Dynamische leefomgeving
4. Waarderen van erfgoed
5. Meerstemmigheid
6. Oral history
7. Digitaal erfgoed
8. Archieven
9. Archeologie
10. Caribisch Nederland
11. Internationaal
12. Erfgoedbewustzijn en educatie
13. Ondersteuning erfgoedparticipatie
14. Opleidingen
15. Werkwijzen en wegwijzen
16. Financiering erfgoedinitiatieven

Voornemen tot ondertekening
Kamerbrief (24 april 2023)

Start implementatie
Uitvoeringsagenda

Behandeling voornemen in
rijksministerraad

Ondertekening in
Straatsburg (10 januari 2024)

Bestuurlijk overleg IPO, VNG

Ratificatie

- Subsidieregeling pilots
systeemverandering organisatie en
werking erfgoedzorg
- Lerend netwerk
- Borging in beleid
- Monitoring

Routekaart naar Faro 2023-2026

Aan de slag met de Uitvoeringsagenda Faro

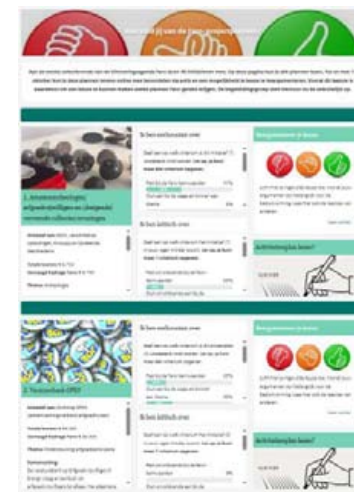
Doel: organisatie en werking van de erfgoedzorg meer Faro maken:

→ Past het initiatief bij het **Farogedachtegoed**

→ **Systeemverandering!!**, waar systeemwereld en leefwereld elkaar raken

De Uitvoeringsagenda is leidend met de bij de 16 thema's omschreven ambities van het erfgoedveld

Participatief, transparant proces

Ter inspiratie, de 26 initiatieven van 2023

Kijk ook op faro.cultureelerfgoed.nl (zonder www) voor de planning, de criteria en de budgetten.

Faro voor overheden

Betekenis voor overheden in Europees en Caribisch Nederland

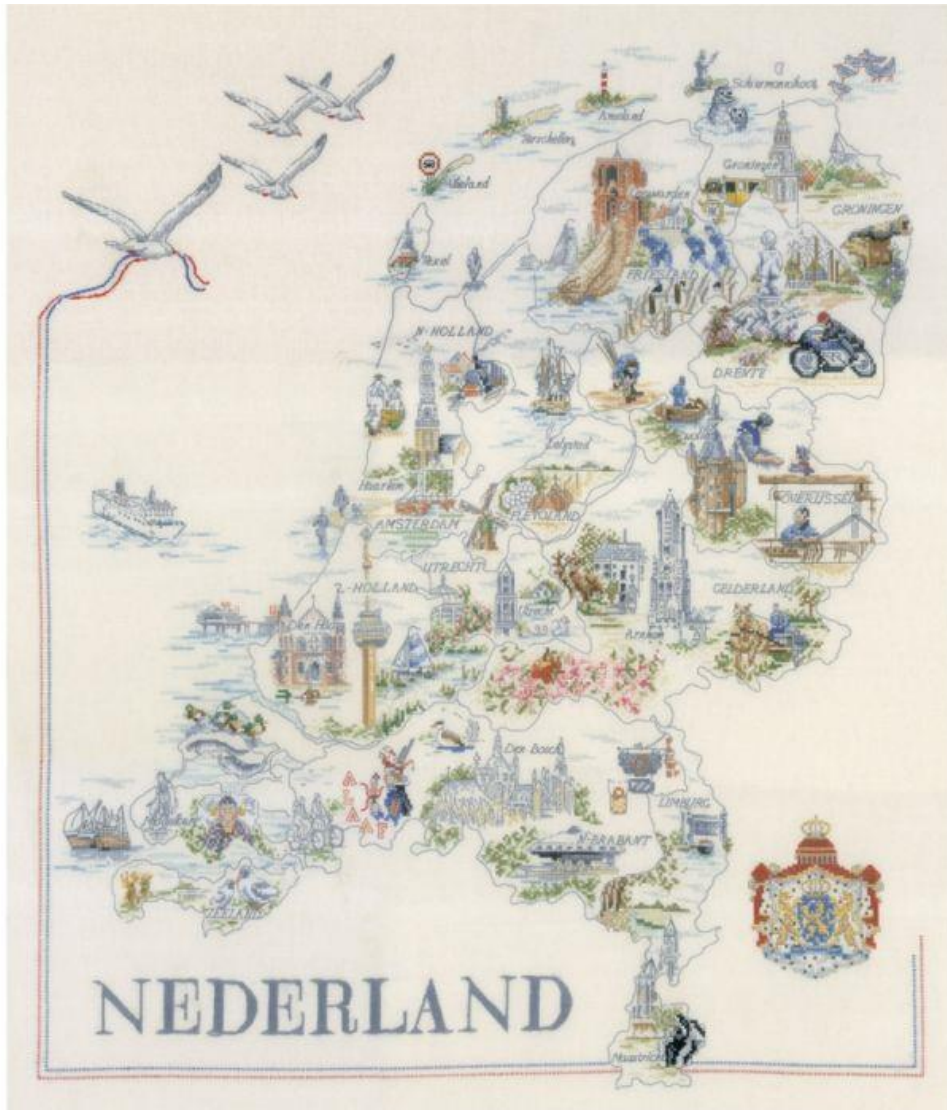
Kaderverdrag verplicht tot uitwerking in regelgeving, beleid en handelen

Intrinsieke motivatie:

- Vergroten draagkracht; samen dragen (intern en extern), samen weten, samen zorgen
- Vergroten draagvlak: maatschappelijke relevantie, bestuurlijk commitment

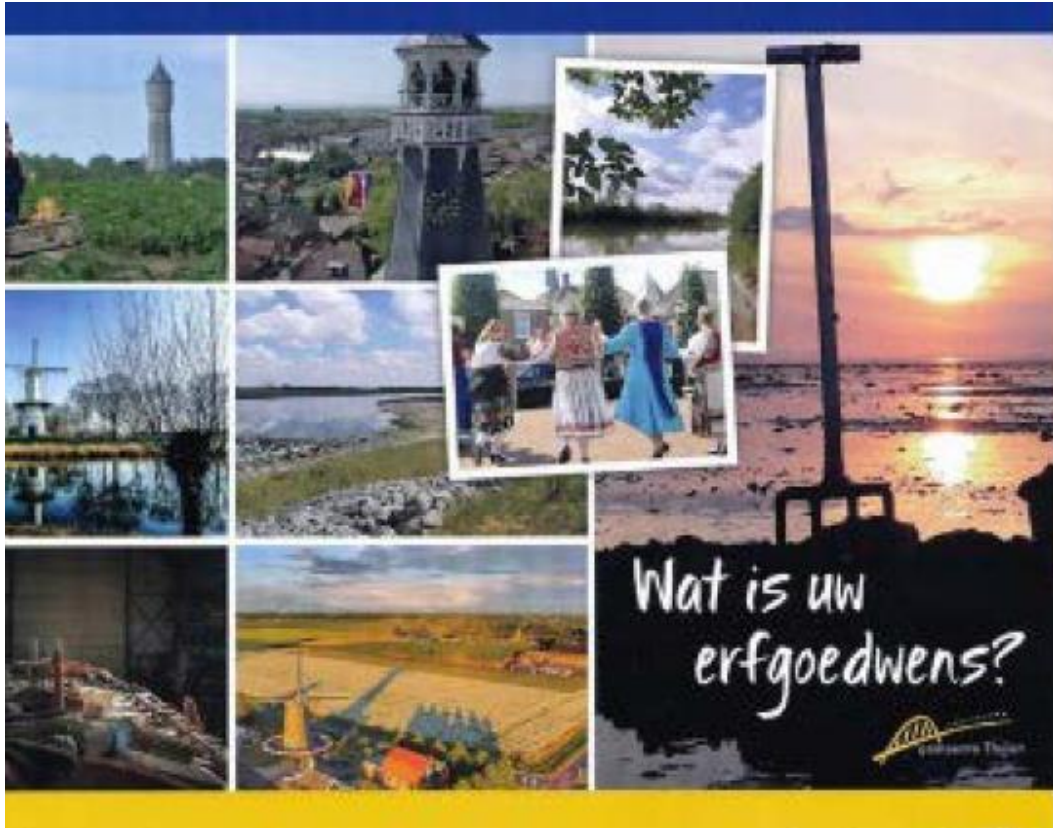
Aarzelingen:

- Gevolgen voor kwaliteit, beleving > inhoud?
- Open einde, processen ipv projecten, onzekerheden, systeem schiet tekort
- Vraagt om duurzame relaties, dus tijd
- Past die rol mij wel: van expert naar facilitator

Participatie in beleid: formeel en informeel

Erfgoedvisie en uitvoeringsplan Tholen

Samenwerkruimte Groot Tuighuis Den Bosch

Oog voor gemeenschappen en hun erfgoed

Kortebaandraverij

Maquette AZC Klompjan Markelo

Omgevingsvisie, -programma, -plan, -vergunning

Participatie gebiedsvisies, boerderijen- of kerkenvisie, nieuwe procesregels voor plekken van betekenis, burgerleden in de omgevingskwaliteit, publieksparticipatie Malta-onderzoek

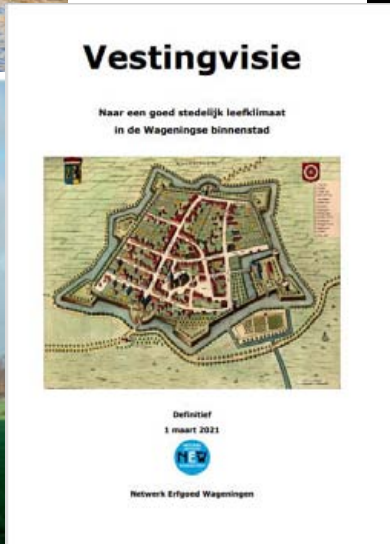
Inventarisatie
Post65 erfgoed

Archeologisch
bewonersonderzoek
Westeremden

Bewonersvisie op
vestingwerken
Wageningen

Gebiedspaspoort,
dorpsontwikkelingsplan,
e.d.

Kermis
Zuid-Scharwoude

Participeren in bewonersinitiatieven / Uitdaagrecht

Waar zijn de collega's van de participatieverordening / democratische vernieuwing mee bezig?

Stichting Brugwachtershuisjes en Provincie Zuid-Holland

Vrienden van het Singelpark en de gemeente Leiden

Financiële middelen

Wat heeft erfgoed te bieden voor andere beleidsdomeinen?

Heilige huisjes Rotterdam

Buurtmaken

Vierde Geschenk Tilburg

Reminiscentie Zeeland

Dank jullie wel voor jullie
aandacht

We blijven graag in
contact en
zijn benieuwd naar jullie
ideeën en ervaringen

Samen komen we verder!

Vragen over de regeling?

- › Online informatiebijeenkomst
op 9 april
- › faro.cultureelerfgoed.nl

Interesse in het Lerend
Netwerk?

- › Blijf aangehaakt op
faro.cultureelerfgoed.nl
- › Abonneer je op de update